

iskazi identiteta

sol kripke

Mislím da su stvari o kojima želim govoriti – iskazi identiteta. Da li su oni nužni ili kontingentni? O ovome se raspravljalo u savremenoj filozofiji. Prvo, svi se slažu da opisi mogu biti upotrebljeni da se načine kontingentni iskazi identiteta. Ako je istinito da je čovjek koji je izumio naočale bio prvi ministar pošte Sjedinjenih Država – da je to bio jedan te isti čovjek – to je kontingentno istinito. To će reći, mogao je biti slučaj da je jedan čovjek izumio naočale a drugi bio prvi ministar pošte Sjedinjenih Država. Dakle, zasigurno, kada vi činite iskaze identiteta upotrebljavajući opise – kada kažete »X takav da \emptyset X i X takav da X su jedno te isto«, to može biti kontingentna činjenica. Ali filozofi se također interesiraju za pitanje iskaza identiteta među imenima. Kada mi kažemo »Večernjača je Zornjača« ili »Ciceron je Tulijski«, da li je ono što kažemo nužno ili kontingentno? Nadalje, oni se interesiraju za jednu drugu vrstu teze identiteta, koja dolazi iz znanstvene teorije.

Identificiramo na primjer, svjetlo sa elektromagnetskom radijacijom između određenih granica valnih dužina ili sa strujanjem fotona. Poistovjećujemo toplinu s kretanjem molekula; zvuk sa određenom vrstom valnih poremećaja u zraku; i tako dalje. Što se tiče takvih iskaza, obično se podržava slijedeća teza. Prvo, da su to očito kontingentni identiteti: mi smo otkrili da je svjetlo strujanje fotona, ali naravno ono je moglo ne biti strujanje fotona. Toplina je, u stvari, gibanje molekula. Drugo, mnogi filozofi se osećaju vraški sretni da su ovi primjeri na dohvata ruke. Ali zašto? Ovi filozofi, čija su gledišta izložena u golemoj literaturi, drže se teze zvane teza identiteta s obzirom na neke psihološke pojmove. Oni misle, recimo, da je bol tek određeno materijalno stanje mozga ili tijela, ili ono što imate – recimo stimulacija C-vlakana. (Nije važno što). Neki ljudi su onda primjetili, »Dobro, vidite, možda postoji korelacija između bola i ovih stanja tijela; ali ovo mora biti upravo kontingentna korelacija između dvije različite stvari, jer je to bilo empirijsko otkriće da ova korelacija uopće stoji. Zato, pod »bolom« moramo misliti na nešto drugo od ovog stanja tijela ili mozga; i zbog toga to moraju biti dvije različite stvari«.

Kaže se: »Ah, ali ali vidite, to je pogrešno! Svatko zna da mogu postojati kontingentni identiteti.« Prvo, kao u slučaju s naočalima i ministrom pošte, koji sam spomenuo. Drugo, u slučaju teorijske identifikacije, smatranom bliže sadašnjoj paradigmi, kao što je svjetlo i strujanje fotona ili voda i određeni spoj vodika i kisika. To su sve kontingentni identiteti. Oni bi mogli biti lažni. Nije iznenađujuće, prema tome, da može biti istinito kao kontingentna činjenica a ne nužno da je osjećanje bola, ili viđenje crvenog, tek određeno stanje ljudskog tijela. Takva psihofizička izjednačavanja mogu biti kontingentne činjenice baš kao što su drugi identiteti kontingentne činjenice. I naravno da postoje široko proširene motivacije – ideološke, ili tek da se ne želi imati kao nomološki privjesak ove misteriozne veze koje nisu objašnjene zakonima fizike, obostrano jednoznačna korelacija između dvije različite stvari – materijalnog stanja i nečeg potpuno druge vrste – koje vode ljude da žele vjerovati u ove teze.

Ja mislim da je glavna stvar o kojoj ću najprije govoriti iskaz identiteta među imenima. Ali, o općem slučaju smatram slijedeće. Prvo, da karakteristične teorijske identifikacije kao »Toplina je kretanje molekula«, nisu kontingentne istine već nužne istine, i ovdje naravno ne mislim samo fizički nužne, već nužne u najvišem stupnju – što god to značilo. (Fizička nužnost *mogla bi se* ispostaviti nužnošću najvišeg stupnja. Ali to je pitanje o kojem ne želim unaprijed suditi. Barem za ovu vrstu primjera može biti da kada je nešto fizički nužno, ono je uvijek nužno TOUT COURT). Drugo, da mi način na koji su se ove ispostavile nužnim istinama ne izgleda kao način na koji će se identiteti duše i tijela ispostaviti kao nužno ili kontingentno istiniti. Dakle, ova se analogija mora ukloniti. Teško je vidjeti što staviti na njeno mjesto. Teško je zbog toga vidjeti kako izbjeći zaključivanje da su te dvije stvari doista različite.

Dozvolite mi da se vratim na svjetovniji slučaj vlastitih imena. To je već dovoljno misteriozno. Postoji rasprava o ovome između QUINEA i RUTH BARCAN MARCUS. RUTH BARCAN MARCUS kaže da su identiteti između imena nužni. Ako netko misli da je Ciceron Tulijski, i doista upotrebljava »Ciceron« i »Tulijski« kao imena, on se time obavezuje da smatra da je njegovog vjerovanje nužna istina. Ona upotrebljava pojam »čisto obilježavanje«. QUINE ovako odgovara: »Mi možemo obilježiti planet Veneru, neke lijepe večeri, vlastitim imenom »Večernjača«. Možemo ponovo obilježiti isti planet, nekog dana prije izlaska Sunca, vlastitim imenom »Zornjača«. Kada otkrijemo da smo označili isti planet

dva puta, naše otkriće je empirijsko. A to nije zato što su vlastita imena opisi.« Prvo, QUINE je u pravu da je naše otkriće empirijsko kada otkrijemo da smo označili isti planet dvaput. Drugi primjer koji mislim da QUINE daje u drugoj knjizi je da je ista planina videna iz Nepala i sa Tibeta, ili nešto tome slično, iz jednog ugla zvana Mont Everest (čuli ste za to); iz drugog se pretpostavlja da se zove Gaurisanker. Može doista biti empirijsko otkriće da je Gaurisanker Everest. (QUINE kaže da je taj primjer zaista pogrešan. On je uzeo primjer od ERWINA SCHRODINGERA. Vi ne biste pomislili da je izumitelj valne mehanike tako krivo razumio stvari. Ja ne znam što se pretpostavlja odakle pogreška proizlazi. Sigurno se može zamisliti da je ova situacija mogla biti slučaj; a to je druga dobra ilustracija vrste stvari koju QUINE ima na pameti).

Što je s tim? Ja sam s druge strane želio pronaći dobar citat gospođe MARCUS u ovoj knjizi, ali imam problema da ga pronađem. Pošto sam bio prisutan na toj diskusiji, sjećam se da je ona zastupala gledište da ako vi dosita imate imena, dobar bi rječnik bio u mogućnosti reći vam da li ona imaju istu referenciju. Dakle, netko bi mogao biti u mogućnosti, gledajući u rječnik, da kaže da su Večernjača i Zornjača ista stvar. Možda ovo ne izgleda istinito. Doista mnogim ljudima izgleda da je upravo posledica gledišta da su identiteti između imena nužni. Zbog toga je obično bilo odbacivano gledište da su iskazi identiteta između imena nužni. RUSSELLOV zaključak je bio nešto drugačiji. On je također mislio da ne bi nikada trebalo biti empirijsko pitanje da li dva imena imaju istu referenciju. To nije zadovoljeno za obična imena, ali je zadovoljeno kada imenujete vaš vlastiti osjetilni podatak, ili nešto tome slično. Vi kažete, »Ovdje, ovo, i da (označavajući isti osjetilni podatak obim pokaznim zamjenicama)«. Tako možete reći da imenujete istu stvar dvaput; uvjeti su zadovoljeni. Budući da se ovo neće odnositi na obične slučajeve imenovanja, obična »imena« ne mogu biti prava imena.

Što o ovome treba da mislimo? Prvo, istinito je da netko može upotrijebiti ime »Ciceron« da referira na Cicerona i ime »Tulijski« da također referira na Cicerona, a da ne zna da je Ciceron Tulijski. Tako izgleda da ne znamo nužno A PRIORI da je iskaz identiteta između imena istinit. Iz ovoga ne slijedi da je tako izraženi iskaz kontingentan ako je istinit. To je ono što sam naglasio u svom prvom predavanju. Postoje vrlo jaki osjećaji koji navode da se misli da ako ne možete nešto znati A PRIORI logičkim zaključivanjem, onda to mora biti kontingentno: to se moglo ispostaviti drugačije; ali unatoč tome ja mislim da je ovaj osjećaj pogrešan.

Pretpostavimo da referiramo na isto nebesko tijelo dvaput, kao Večernjaču i Zornjaču. Kažemo da je Večernjača ona zvijezda, ondje uveče; Zornjača je ona zvijezda ondje uzoru. Zapravo, Večernjača je Zornjača. Da li doista postoje okolnosti pod kojima večernjača ne bi bila Zornjača? Pretpostavljajući da je Večernjača Zornjača, pokušajmo opisati moguću situaciju u kojoj ona to ne bi bila. Dobro, to je lako. Netko prolazi i naziva dvije različite zvijezde Večernjača i Zornjača. To može biti čak pod istim uvjetima koji su prevladavali kada smo mi uveli imena »Večernjača« i »Zornjača«. Ali, da li su to okolnosti pod kojima Večernjača nije Zornjača ili ne bi bila Zornjača? Čini mi se da nisu.

Naravno sada sam obavezan reći da oni to nisu, budući da sam kazao da su takvi termini kao »Večernjača« i »Zornjača«, kada se upotrebljavaju kao imena, čvrsti označitelji. Oni u svakom mogućem svijetu referiraju na planet Veneru. Zbog toga, također u tom mogućem svijetu, planet Venera je planet Venera i nema veze što je neka druga osoba rekla u ovom drugom – mogućem svijetu. Kako bismo mi opisali tu situaciju? On nije mogao pokazati na Veneru dvaput, i u jednom slučaju nazvati je Večernjača a u drugom Zornjača, kao što smo mi to učinili. Da je on to učinio, onda bi »Večernjača je Zornjača« bilo istinito također i u toj situaciji. On možda nije ni jedanput pokazao na planet Veneru – barem jednom on nije pokazao na nju, recimo kada je pokazao na Zornjaču. Onda, u tom slučaju, možemo pouzdano reći da je ime »Zornjača« moglo referirati na Zornjaču. Mi čak možemo reći da je u istom položaju u kojem smo našli Zornjaču, promatrano ujutro, mogao biti slučaj da Zornjača nije bila tamo – da je nešto drugo bilo tamo, i da bi čak pod određenim okolnostima to bilo nazvano »Zornjača«. Ali to još uvijek nije slučaj u kojem Zornjača nije Večernjača. Mogao bi postojati mogući svijet, moguća protučinjenična situacija u kojoj »Večernjača« i »Zornjača« nisu imena stvari kojih uistinu jesu. Netko je, ako je doista odredio njihovu referenciju identificirajućim opisima, mogao čak upotrijebiti iste identificirajuće opise koje mi upotrebljavamo. Ali to još uvijek nije slučaj u kojem Večernjača nije Zornjača. Jer nije mogao postojati takav slučaj, uzvši da je Večernjača Zornjača.

Ovo sada izgleda vrlo čudno jer se unaprijed, skloni smo reći, odgovor na pitanje da li je Večernjača Zornjača mogao ispostaviti na oba načina. Dakle, ne postoje li doista dva moguća svijeta – jedan u kojem je Večernjača bila Zornjača, drugi u kojem Večernjača nije bila Zornjača – koji su prije našeg otkrića da su oni isto? Prvo, postoji jedan smisao u kome su se stvari mogle ispostaviti na oba načina, u kome je jasno da to ne podrazumijeva da je način na

koji se to konačno ispostavlja nužan. Npr., teorema četiri boje mogao se ispostaviti istinitim ili lažnim. Mogao se ispostaviti na oba načina. To još uvijek ne znači da je način na koji se to ispostavlja nužan. Očigledno je ovdje »mogao je« čisto »epistemološko« – ono samo izražava naše sadašnje stanje neznanja ili nesigurnosti.

Ali, izgleda da je u Večernjača – Zornjača slučaju čak nešto jače istinito. Dokazni materijal koji imam prije nego što znam da je Večernjača Zornjača je taj što vidim određenu zvijezdu ili određeno nebesko tijelo uveče i zovem ga Večernjača, i što ga vidim u zoru i zovem ga Zornjača. Ja znam ove stvari. Sigurno postoji moguću svijet u kojem bi čovjek bio vidio određenu zvijezdu u određenom položaju uveče i nazvao ju »Večernjača« i određenu zvijezdu uzoru i nazvao je »Zornjača«; i morao je zaključiti – morao je pronaći empirijskim istraživanjem – da on imenuje dvije različite zvijezde ili dva različita nebeska tijela. Barem jedna od ovih zvijezda ili nebeskih tijela nije Zornjača, inače se to ne bi tako moglo ispostaviti. Ali, to je istina da se pod pretpostavkom da se netko nalazi u stanju koje prethodi empirijskom istraživanju, on tada može u izvjesnom smislu nalaziti u potpuno istoj situaciji, naime, kvalitativno istovjetnoj epistemološkoj situaciji, i nazvati dva nebeska tijela »Večernjača« i »Zornjača«, a da ona ne budu identična. Dakle, u tom smislu možemo reći da se to moglo ispostaviti na jedan i na drugi način, ali ne da su postojale obje mogućnosti, tj. da Zornjača bude ili da Zornjača ne bude Večernjača. Mada na osnovu svega što smo mi znali unaprijed, Večernjača nije bila Zornjača, ipak se stvar, u određenom smislu, nije mogla ispostaviti drugačijom nego što se ispostavlja. Ali, postavljeni u situaciju gde imamo potpuno isti uvid, kvalitativno govoreći, moglo se ispostaviti da Večernjača nije Zornjača; to znači u protučinjeničnom svijetu u kojem se »Večernjača« i »Zornjača« ne upotrebljavaju na način na koji ih mi potrebujemo, kao imena ovog planeta, već kao imena nekog drugog predmeta, mogao se imati kvalitativno identičan uvid i zaključiti da »Večernjača« i »Zornjača« imenuju dva različita predmeta. Ali možemo unaprijed reći, upotrebljavajući imena kao što to upravo sada činimo, da ako su Večernjača i Zornjača jedno te isto onda ni u kojem drugom mogućem svijetu oni ne mogu biti različiti. Upotrebljavamo »Večernjača« kao ime određenog tijela i »Zornjača« kao ime određenog tijela. Mi to upotrebljavamo kao ime tih tijela u svim mogućim svjetovima. Ako su oni u stvari isto tijelo, onda u bilo kojem drugom mogućem svijetu moramo to upotrijebiti kao ime tog predmeta. I tako će u ma kojem drugom mogućem svijetu biti istinito da je Večernjača Zornjača, i da nismo u položaju da pronađemo odgovor izuzev empirijski. Drugo, to je tako jer bismo imali uvid koji se kvalitativno ne može razlikovati od uvida koji imamo i što bi odredili referenciju dvaju imena položajem dvaju planeta na nebu, a da ti planeti nisu isto.

Naravno, neće biti istinito u svakom drugom mogućem svijetu da je zvijezda viđena ondje uveče zvijezda viđena ondje u zoru, jer su mogli postojati mogući svjetovi u kojima Zornjača nije bila vidljiva u zoru. Ali to ne smije biti izjednačavano sa iskazom da je Večernjača Zornjača. To može jedino biti izjednačeno ako mislite da je nužna istina da se Večernjača vidi ondje uveče ili da se Zornjača vidi ondje u zoru. Ali, ni jedno od toga nije nužno istinito, čak i ako je to način na koji mi izabiremo planet. Ovo su kontingentne oznake pomoću kojih mi identificiramo određeni planet i dajemo mu ime.

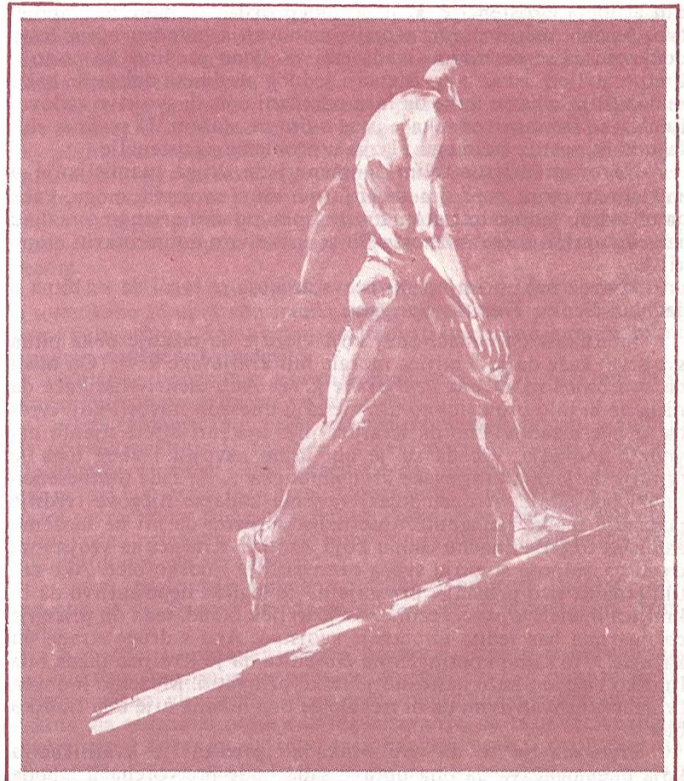
Što smo učinili do sada. Prvo, pokazao sam da popularno gledašće o tome kako imena dobijaju svoju referenciju općenito ne odgovara. Općenito nije slučaj da je referencija imena određena nekim jedinstveno identificirajućim obilježjima, nekim jedinstvenim svojstvima koje referencija zadovoljava i za koje govornik zna ili vjeruje da su istinita o toj referenciji. Prvo, svojstva za koja govornik vjeruje da su istinita ne moraju biti jedinstveno specificirajuća. Drugo, čak u slučaju gde ona to jesu, ona mogu ne biti jedinstveno isinita o istinskoj referenciji govornikove upotrebe već o nečem drugom ili o ničemu. Ovo je slučaj gdje govornik ima pogrešna vjerovanja o nekoj osobi. On nema ispravna vjerovanja o drugoj osobi, već pogrešna o određenoj osobi. U ovim slučajevima ta referencija doista izgleda određena činjenicom da je govornik član zajednice govornika koji upotrebljavaju to ime. Ime je bilo njemu predano tradicijom od karike do karike.

Drugo, dokazao sam da čak ako je u nekim posebnim slučajevima, upadljivo u nekim slučajevima prvobitnog krštenja, referencija određena opisom, nekim jedinstveno identificirajućim svojstvom, ono što to svojstvo čini u mnogim slučajevima označavanja nije nuđenje sinonima, nečega za što je ime skraćena; to je prije fiksiranje referencije. Ono fiksira referenciju nekim kontingentnim oznakama predmeta. Ime koje označava taj predmet onda se upotrebljava za referiranje na njega i čak u referiranju na protučinjenične situacije gdje predmet nema svojstva o kojima je riječ. Jedan primjer bio je slučaj metra.

Konačno, prošli put na kraju predavanja govorili smo o iskazima identiteta. Iskazi identiteta trebali bi izgledati vrlo jednostavni, ali oni su na neki način filozofima vrlo zamršeni. Ja ne mogu biti siguran u svom vlastitom slučaju da li vidim sve moguće

zabune koje mogu nastati pri razmršavanju ovog odnosa. Neki filozofi su nalazili taj odnos tako zbunjajućim da su ga promijenili. To je, na primjer, mišljenje da ako imate dva imena kao »Ciceron« i »Tulije« i kažete da je Ciceron Tulije, ne možete zaista govoriti o predmetu koji je i Ciceron i Tulije da je identičan sa samim sobom. Naprotiv, »Ciceron je Tulije« može izraziti jedno empirijsko otkriće, kao što smo to prije to prije spomenuli. I tako su neki filozofi smatrali, čak i Frege u ranom periodu, da je identitet odnos između imena. Identitet, tako oni kažu, nije odnos između predmeta i njega samog, već je to odnos koji stoji između dva imena kada ona označavaju isti predmet.

Ovo se događa čak i u skorašnjoj literaturi. Ja nisam ponio tu knjigu sa sobom, ali J. B. Rosser, ugledan logičar, piše u svojoj knjizi *Logika za matematičare* da mi kažemo $x = y$ ako i samo ako su »x« i »y« imena za isti predmet. On primjećuje da je odgovarajući iskaz o predmetu samom, koji se ni na koji način ne razlikuje od samoga sebe, naravno, trivijalan; i tako, svakako, ne može biti ono što mi mislimo. Ovo je posebno neobična paradigma onog što bi odnos identiteta trebao biti, jer bi se ona vrlo rijetko primjenjivala. Koliko ja znam, izvan militantnog crnačkog nacionalističkog pokreta nitko nikada nije bio imenovan »x«. Govoreći ozbiljno, naravno »x« i »y« u otvorenoj rečenici »x« = »y« uopće nisu imena, već varijable. I one se mogu javiti u odnosu identiteta kao vezane varijable u zatvorenoj rečenici. Ako kažete za svaki x i y , ako $x = y$ onda $y = x$, ili nešto tome slično – nikakva imena se uopće ne pojavljuju u tom iskazu, niti je išta rečeno o imenima. Ovaj iskaz bi bio istinit čak i da ljudski rod nije nikada postojao ili premda je dosta postojao, nikada nije stvorio fenomen imena.

Ako se itko ikada priklanja ovom posebnom objašnjenju identiteta, pretpostavimo da smo mu dali njegovo objašnjenje. Pretpostavite da je identitet *bio* odnos između imena na engleskom jeziku. Ja ću uvesti jedan umjetni odnos zvan šmididentet (nije engleska riječ) za kojeg sada ugovaram da stoji samo između predmeta i njega samog. Sada se može pojaviti pitanje da li je Ciceron šmididentičan sa Tulijem i ako se ono doista pojavi isti problemi će stajati za ovaj iskaz kao u prvobitnom iskazu identiteta gdje se mislilo da on predstavlja odnos između imena. Ako itko misli o ovome ozbiljno, ja mislim da će vidjeti da dakle njegovo prvobitno razjašnjenje identiteta vjerojatno nije bilo nužno i vjerojatno nije bilo moguće riješiti probleme koje se s tim prvobitno mislilo riješiti, i da zbog toga ono treba biti izostavljeno, a identitet treba biti shvaćen baš kao odnos između stvari i nje same. Ova vrsta domišljatosti može biti upotrebljena za veći broj filozofskih problema.

Zaključili smo da je iskaz identiteta između imena, kada je uopće istinit, nužno istinit, čak i ako ga se može ne znati *a priori*. Pretpostavite da identificiramo Večernjaču kao određenu zvijezdu viđenu uveče i Zornjaču kao određenu zvijezdu ili određeno nebesko tijelo viđeno u zoru tada mogu postojati mogući svjetovi u kojem bi dva različita planeta uveče i u zoru bila viđena u upravo

ovim položajima. Ipak, barem jedan od njih, ili možda oba, ne bi bili Večernjača, a onda to ne bi bila situacija u kojoj Večernjača nije Zornjača. Mogla bi postojati situacija u kojoj planet viđen u ovom položaju uveče nije planet viđen u ovom položaju u zoru: ali to nije situacija u kojoj Večernjača nije Zornjača. Moglo bi također, ako su ljudi dali imena »Večernjača« i »Zornjača« ovim planetima, postojati situacija u kojoj je neki drugi planet a ne Večernjača nazvan »Večernjača«. Ali čak i tada to ne bi bila situacija u kojoj sama Večernjača nije Zornjača.

Neki od problema koji uznemiravaju ljude u ovim situacijama, kao što sam rekao, dolaze od identifikacije, ili kao što bih ja to rekao, od zbrke između onoga što mi možemo znati unaprijed *a priori* i onoga što je nužno. Određeni iskazi – a iskaz identiteta je po mom gledištu paradigma takvih iskaza – ako su uopće istiniti, moraju biti nužno istiniti. Zna se *a priori* filozofskom analizom, da ako je takav iskaz identiteta istinit, on je nužno istinit.

Jedna kvalifikacija: kada kažem »Večernjača je Zornjača« je nužno istinito, ja naravno ne poričem da su mogle postojati situacije u kojima uopće nema takvog planeta kao što je Venera i zbog toga ni Večernjače ni Zornjače. U tom slučaju, pitanje je da li bi iskaz identiteta »Večernjača je Zornjača« bio istinit, lažan, ili ni istinit ni lažan. A ako uzmemo posljednju mogućnost, da li je »Večernjača = Zornjača« nužno jer nije nikada lažno, ili bi trebalo zahtijevati da nužna istina bude *istinita* u svim mogućim svjetovima? Ostavljam takve probleme sasvim izvan razmatranja. Ako želimo biti oprezni i precizni trebali bismo zamijeniti iskaz »Večernjača je Zornjača« kondicionalom »Ako Večernjača postoji, onda je Večernjača Zornjača«, oprezno uzimajući samo posljednji za nužan. Na žalost, ovaj kondicional uvodi nas u problem singularnih atributa egzistencije, koji ne mogu ovdje razmatrati. Napose, filozofi dobrohotni prema teoriji imenovanja pomoću opisa često dokazuju da se ne može nikada reći za jedan predmet da postoji. Pretpostavljeni iskaz o egzistenciji jednog predmeta doista je, kako se dokazuje, iskaz o tome da li su određeni opis ili svojstvo zadovoljeni. Kao što sam već rekao, ja se s tim ne slažem. U svakom slučaju doista ovdje ne mogu ulaziti u probleme egzistencije.

Na ovom mjestu želim spomenuti da druga razmišljanja o modalitetu *de re*, o predmetu koji ima bitna svojstva, mogu, kako ja to vidim, jedino biti promatrana ispravno ako priznamo razliku između apriornosti i nužnosti. Bit se može vrlo dobro otkriti empirijski.

Postoje neki primjeri svojstava za koja se tvrdi da su bitna u jednom članku *Timothy Spriggea*.

Internalist (što znači onaj koji vjeruje da postoje neka bitna svojstva) kaže da je Kraljica morala biti kraljevske krvi. (On misli da *ova osoba mora biti kraljevske krvi*). Anti-esencijalist kaže da ništa ne bi bilo protuslovno u izvještaju dnevnih novosti koji tvrdi da je bilo ustanovljeno da Kraljica nije u stvari dijete njenih navodnih roditelja, već da su je oni tajno usvojili i zbog toga je tvrdnja da je ona kraljevske krvi sintetička. . . Za sada (anti-esencijalist) pobjeđuje. A opet dolazi vrijeme kada se njegove tvrdnje pokazuju malko nategnute. Internalist sugerira da mi ne možemo zamisliti tu pojedinačnu osobu koju zovemo Kraljica sa svojstvom da ni na jednom stupnju svoga razvoja nije ljudsko biće. Ako antiinternalist ovo priznaje, priznaje da je logički nepojmljivo da bi kraljica imala svojstvo, recimo, da je uvijek labud, tada on priznaje da ona ima bar jedno unutarnje svojstvo. Ako s druge strane on kaže da je to samo kontingentna činjenica da je Kraljica ikada bila ljudsko biće, on kaže nešto što je teško prihvatiti. Možemo li doista to smatrati shvatljivim da bi trebalo da ona nikada nije bila ljudsko biće?

Pretpostavlja se da ovo »nikada« predstavlja kvalifikaciju koja onemogućava da ona upravo sada bude pretvorena u labuda od strane zle vještice, pretpostavljam. (Ili od dobre vještice).

Zabuna koju sam pronašao u ovom raspravljanju je da u prvom slučaju *Sprigge* govori o tome da li bi bilo nekakvog protuslovlja u pretpostavljanju da mi dobijemo *vijest* da su Kraljicu rodili roditelji različiti od onih koje upravo ima. A u tome nema nikakvog protuslovlja. Slično tome, uostalom, nema protuslovlja u *saopćenju* da je Kraljica, ova stvar za koju smo mislili da je žena, u stvari anđeo u ljudskom obliku, ili automat kojeg je domišljato konstruirala kraljevska obitelj koja nije željela da nasljedstvo pređe na to i to nezakonito dijete, ili tako nešto. Ni jedno od ovih saopćenja ne predstavlja stvari koje mi možda ne bismo mogli *otkriti*. Što mi pitamo kada pitamo da li je nužno u pogledu ove žene da je ona trebala biti ili kraljevske krvi ili biti ljudsko biće? (Kraljevska krv je nešto kompliciranija, da bi bilo nužno za nju da je kraljevske krvi mora biti nužno da se ova porodična loza jednom domogla kraljevske vlasti; ali ova druga činjenica izgleda kontingentna. Zbog toga je pretpostavljam da to *jest* kontingentno da je njena krv uvijek morala biti kraljevska).

Pokušajmo ponešto profiniti ovo pitanje. Pitanje bi zaista trebalo biti, recimo, da li je Kraljica – da li je ova žena lično – mogla biti rođena od roditelja različitih od onih od kojih ona stvarno potiče? Da li je ona mogla, recimo, umjesto toga biti kćerka gospo-

dina i gospođe Truman? Ne bi bilo proturječja, naravno, u saopćenju (vjerujem da godine ne čine to nemogućim) koliko god fantastično zvučalo, da je ona doista kćerka gospodina i gospođe Truman. Ja pretpostavljam da čak može ne biti nekakvog protuslovlja u otkriću – izgleda ipak vrlo sumnjivo po obje pretpostavke da ona ima sestru po imenu Margaret – da su ove dvije Margaretete jedna te ista osoba koja vrlo spretno juri tamo-amo. Svakako, mi možemo zamisliti otkrivanje ovih stvari.

Ali pretpostavimo da tavko otkriće nije u stvari slučaj Pretpostavimo da Kraljica doista potiče od ovih roditelja. Da ovdje ne kompliciramo previše sa određivanjem toga što je roditelj, pretpostavimo da su roditelji ljudi čija su tjelesna tkiva izvori biološke sperme i jajašca. Na taj način se oslobadate takvih pomno sastavljenih mogućnosti kao transplantacije sperme od oca i jajašca od majke u druga tijela, tako da bi u nekom smislu drugi ljudi mogli biti njeni roditelji. Da se to desilo, u nekom drugom smislu njeni roditelji bi i dalje bili prvobitni kralj i kraljica. Ali, možemo li zamisliti drugačiju situaciju u kojoj bi se desilo da je ova ista osoba nastala od gospodina i gospođe Truman? Oni su mogli imati dijete koje joj slično po mnogim svojstvima. Možda su u nekom mogućem svijetu gospodin i gospođa Truman čak imali dijete koje je doista postalo kraljica Engleske i čak se izdavalo za dijete drugih roditelja. Ovo ipak ne bi bila situacija u kojoj je *ova ista žena* koju zovemo Elizabeta II, dijete gospodina i gospođe Truman, ili se to tako meni čini. To bi bila situacija u kojoj je postojala neka druga žena koja je imala mnoga svojstva koja su u stvari istinita za Elizabetu. Sada, jedno je pitanje, da li je sama Elizabeta ikada rođena? Pretpostavimo da ona nije nikada rođena. To bi onda bila situacija u kojoj, iako Truman i njegova žena imaju dijete sa mnogim svojstvima Elizabete, Elizabeta lično nije uopće postojala. U ovo se jedino može uvjeriti razmišljanjem o tome kako biste opisali ovu situaciju. (To, pretpostavljam, znači u mnogim slučajevima da vi nećete postati u ovo uvjereni, barem ne smjesta. Ali to je nešto u što sam ja lično uvjeren).

Koje bi pravo vi imali da nazovete ovu bebu od potpuno drugih roditelja – u kojem smislu bi ona bila *ova ista žena*? Može se zamisliti, imajući u vidu neku ženu, da su se razne stvari u njenom životu mogle promijeniti: da je ona postala siromah; da je njena kraljevska krv bila nepoznata, itd. Dana je, recimo, prethodna povijest svijeta do određenog vremena, i od tog vremena ona skreće prilično od zbiljskog toka. Ovo izgleda moguće. I tako je moguće da čak iako su je ovi roditelji rodili, ona nikada nije postala kraljica. Čak iako je rođena od ovih roditelja, kao *Mark Twainov* lik bila je zamijenjena sa drugom djevojkom. Ali ono što je teže zamisliti je da su je rodili drugi roditelji. Čini mi se da bilo što drugo što ima drugo porijeklo ne bi bilo ovaj predmet.

U slučaju ovog stola, mi možemo ne znati iz kojeg je komada drveta on nastao, da li je *ovaj stol* mogao biti napravljen od potpuno drugog komada drveta ili čak od vode spretno zgusnute u led – vode uzete iz Temze? Razumljivo je da bismo mogli otkriti da je, suprotno od onoga što sada mislimo, ovaj stol uistinu napravljen od leda iz rijeke. Ali pretpostavimo da on to nije. Onda, mada možemo zamisliti pravljenje stola, koji izgleda isto poput ovog, od drugog komada drveta ili čak od leta, i mada smo ga mogli postaviti u ovaj isti položaj u sobi, čini mi se da to *ne znači* zamisliti ovaj stol kao napravljen od drveta ili leda, već prije zamisliti drugi stol, koji *podseća* na ovoga u svim vanjskim detaljima, a napravljen je od drugog komada drveta ili čak od leda.

* Tekst predstavlja izbor iz drugog i trećeg predavanja »Imenovanja i nužnosti« (za prvo predavanje vidi časopis *Domesti* br. 4/84. i komentar M. Potrča). Naslov je redakcijski.